

میشود و این مبلغ پنج هزار تومان باید کسر شود نظر باینکه فعلا وزارت معارف پنج هزار تومان و کسری سالیانه به پنج مدرسه ابتدائی اعانه مبدد ومصمم است که همان پنج مدرسه را بواسطه تکمیل مخارج بصورت جدید درآورد پس در واقع اعتباریکه جدیداً وزارت معارف تقاضا میکند چهارده هزار تومان میشود کمیسیون معارف لایحه مزبوره را تماماً تصویب کرده بغضنی از مواد آنرا چون لازم نمیدانست جزء قانون باشد حذف و مابقی را باصرف جزئی که قابل ذکر نیست پیشنهاد مجلس مبناید ۱ - پنج مدرسه ابتدائی در طهران برای پسران تأسیس میشود که هریک دارای شش کلاس باشد و مخارج هریک در ماده دویست و پنجاه تومان خواهد بود که تمام آنرا دولت میردادزد.

۲ - در کلیه کلاسهاي مدارس ابتدائی دولتی پسران نظر بحال فقراء نصف از شاگردان معانی و نصف دیگر باجرت مختصه که در ماده سیم مذکور است قبول میشوند.

۳ - اجرتیکه از شاگردان مدارس ابتدائی دولتی پسران گرفته میشود از اینقرار است - در کلاس اول و دویم سالیانه شش تومان کلاس سوم و چهارم نه تومان کلاس پنجم و ششم دوازده تومان و این جمله بسه قسط قبل گرفته میشود.

۴ - عده شاگردان هر کلاس متباوز از سی نفر خواهد بود.

۵ - عایدات مدارس مزبوره ابتدائی در صندوق مخصوص مدارس ابتدائیه جمع می شود پتصویب شورای معارف بمصرف تکمیل و توسعه مدارس ابتدائیه میرسد.

۶ - وزارت معارف بجهت توجه مخصوصی که عجالت بمدارس دوشیزگان باید بنمایند سالیانه مبلغ چهار هزار تومان اعتبار طلب میکند که با نظرات و مشاوره شورای معارف بمصرف برساند.

۷ - مبلغ چهار هزار تومان اعتبار مذکور در ماده فوق به ترتیب ذیل ماین پنج مدرسه دختران تقسیم میشود (۱) مبلغ دوهزار و چهارصد تومان بچهار مدرسه از قرار ششصد تومان بهتر مدرسه (۲) مبلغ هزار و دویست تومان بیک مدرسه که تهیه معلمه بنماید (۴) مبلغ چهارصد تومان بخارج جایزه و اسبابی که موجب تشویق تحصیل دختران بشود.

رئیس - وزارت معارف همین راپورت کمیسیون معارف را قبول دارد یا اینکه مایل است که عین لایحه خودش مطرح شود.

معاون وزارت معارف - این راپورت کمیسیون معارف عین لایحه وزارت معارف است بجز آن قسم اخیرش که قرار شد عجالت آن توقف باشد.

رئیس - دوشور خواهد شد در این لایحه مذاکره در کلیات است در کلیات کسی مخالف است.

بهجت - مخالفت بنده در اینجا راجع است آن حدود و قیودی که نسبت به ترقی مملکت است از روز اول کما شروع کرده ایم به نشر معارف فقط شروع کرده ایم بطوران واژسایر نقاط چشم پوشیده ایم و همچنین بخطاب نظری بولایات نمیکنیم در صورتیکه سعادت خودمان را باید از این نقطه بدانیم و میباشی تمام افراد ایرانی از همین نقطه ترقی بگشته باشند

ثانیاً راجع بهیر آقای پلیس نائنا راجع بنایب سیم سفارت اسلامبول - آقای حاج آقادر دستور مخالفتی دارید.

حاج آقا - در وقت جلسه عرضی داشتم میخواستم عرض کنم چون در دستور مجلس ما قوانین و یک مطالب مهمی که نداریم و غالباً راپورت کمیسیون بودجه است از این جهت خوب است یعنی بنده تقاضا میکنم که جلسه آتبه را به شب یکشنبه قرار بدهید که شب جمعه از جلسه نداشته باشیم و هفته هم دوشنبه جلسه باشد نه شب و اگر بخواهید سه جلسه قرار بدهید خوب است بجزی شب جمعه یک شب دیگر را معین بفرمائید که شب جمعه جلسه نباشد.

رئیس - عجالت که عده از برای رای کافی نیست و تا بحال هم ترتیبیان این بوده است که هفته سه شب جلسه داشته باشیم حالا اگر میخواهید تغییر بدهید در جلسه آتبه پیشنهاد بگنید والا تا بحال ترتیب معمولیان همین طور بوده است و حالا هم چون عده کافی نیست که رأی بگیریم بهمان ترتیب رفتار میشود و جلسه آتبه شب جمعه است بادستوریکه عرض شد.

جلسة ۲۹۳

صورت مشروح مجلس شب جمعه

۱۴ شهر رمضان المبارک ۱۴۲۹

رئیس آقای (مومن الملک) دو ساعت و پنجاه دقیقه از شب گذشته بکرسی ریاست جلوس نموده و پس از دهدیقته مجلس رسماً تشکیل گردید (صورت مجلس شب چهارشنبه را آقای آقامیرزا ابراهیم خان فرائت نمودند) اسامی غائبین جلسه قبل - غائبین با اجازه آقایان متین السلطنه - دکتر اسماعیل خان انتظام الحکماء - فرزانه - مساوات - غائب بدون اجازه - آقا میرزا احمد قزوینی - مریض آقایان لواء الدله - لسان الحکماء - نیز السلطنه - آقایانکه از وقت مقرر تأخیر نموده اند آقای حاج و کیل الرعايا یکساعت و پانزده دقیقه آقای حاج امام جمعه - آقای میرزا رضای مستوفی هر یک یکساعت و ده دقیقه آقایان طباطبائی - آقامیرزا ابراهیم قمی هر یک یکساعت آقای دکتر امیرخان ۰۰ دقیقه - آقایان ادیب التجار دهخوار قانی هریک ۳۵ دقیقه - آقایان وحدت‌الملک - افتخار الواقعین - علی زاده هر یک یک ساعت.

رئیس - ملاحظاتی هست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد راپورت کمیسیون معارف راجع بمدارس ابتدائی بضمون ذیل فرائت گردید لایحه از وزارت معارف رسیده بکمیسیون ارجاع شده بود مبنی بر اینکه محض شروع به تهیه و سایل تعليمات ابتدائی اجباری مجانية دولت اعتباری بوزارت معارف بدهد تا پنج مدرسه ابتدائی پسران تأسیس کنند و پنج مدرسه از مدارس دختران را که فعلاً موجود است تکمیل نمایند مدارس ابتدائی پسران ششکلاس خواهد داشت با هفت تقریباً کیکی از ایشان مدیر و رئیس ایشان سمت مدرسی خواهد بود و سه نفر مستخدم که بگذر از مدارس ابتدائی ایشان مدرسی خواهد داشت اعتباری که وزارت معارف تقاضا نموده بیست هزار و دویست تومان بوده مطابق آنچه کمیسیون معارف برای مخارج مدارس پسران برآورد و تصویب کرده سیزده هزار تومان

خودشان را امتداد بدنه و مملکت را بکلی آسوده بگشته و معنی عدالت و مشروطیت را بعموم مردم بفهمانند.

وزیر امور خارجه - اینکه آقایان نمایندگان از وزراء تشکر کردن همان طوریکه شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند صحیح است که وزراء در این مدت راحت نکردن و زحمت کشیده اند تا اینکه کار باینجا رسید ولی بنده عرض میکنم که اقدامات وزراء اگر همت و غیرت و اقدامات آقای رئیس وزراء نمی بود بموقفيت مفرون نمیشد پس هر تشکری که میشود بایستی از آقای رئیس وزراء و ایل جلیل بختیاری و خوانین آنها بشود (گفتند صحیح است).

معززالملک - آن روزیکه کابینه حاضر به مجلس معرفی میشد چند نفری اظهاراتی منجمله بنده عرض کردم که تاریخ عالم نشان می دهد که بچوquet هیچ قوه کهنه استبدادی ولو هر قدر قوی باشد با یک ملتی که بیدار شده باشد یک ملتی که حس آزادیخواهی بیندازد باشد یک ملتی که خودرا از محل حیه محسوب داشته و میخواهد زندگانند نمیتوانند مقاومت بگند هر قدر آن طرف قوی بنظری باید و این طرف کوچک باز مقابله آنها باید دیگر مثل مقابل مشت فولاد با مشت چوبی خواهد بود الحمد لله آنوقتی که آن اظهارات را کردم بتاریخ رجوع کرده بودم ولی این وقایعی که امشب روی داده است واقع شده است ثابت میکند همان مطلبی را که سابقاً عرض کردم امشب حقیقتاً یکی از شبههای سعادت نمایندگان ملت ایران است و این شب سعادت و شب نیک بختی حاصل نشده است مگر از همت شخص رئیس وزراء و از همت جوانان بختیاری و خوانین بختیاری که الان میتوان کفت در اغلب نقاط ایران خون خودشان را برای حفظ استقلال ایران و آزادی ملت ایران ریخته اند پس من در اینجا میتوانم بنابر وظیفه خودم از طرف ملت ایران تشکر کنم هم از همت آقای رئیس وزراء وهم از همت وزرائی که اینجا حاضر هستند علی الخصوص همان طوریکه آقای رئیس امور خارجه در اینجا اظهار کردنداز همت جوانهای بختیاری و از همت خوانین بختیاری وهمچنین تشکر میکنم هم از رئیس وزراء حاضر و هم از آن کسانیکه اسم برده نشده در اینجا والان آنها مشغول جنک هستند و من تشکر میکنم و بخوبی اسم میبرم آقای سردار محتمل و آقای سردار بهادر و آقای مسیو پیرم خان و آقای ضیغم السلطنه را که مشغول جنک هستند و مثل شیردارند جنک میکنند از طرف دیگر هم نباید فراموش کرد اردوی دیگر را که آنهم خدمات خودش را بروز داده است و آن سردار محبی است و مهین همایون است و سردار بهادر است و کلیه من بر حسب وظیفه نمایندگی خود از طرف ملت خودم از آن کسانیکه خون خودشان را در راه آزادی ایران میریزند و خدمت میکنند و خون دشمنان آزادیرا میریزند تشکر میکنم و باز هم یک مرتبه دیگر از آقای رئیس وزراء و همچنین از وزراء خودمان تشکر میکنم (عموماً تحسین آردنده)

رئیس - جلسه آتبه شب جمعه و دستور آن راپورت کمیسیون بودجه راجع بمهارس ابتدائی

نتیجه که همه نماگایندن آرزو دارند موفق بشویم و آن نتیجه را که میخواهیم بیزیم و اگر پولی هم دولت میدهد البته بین شکل مؤثر تر و بهتر است تاینکه بشکل مقاطعه بددهد بجهت اینکه آن پولی که دولت به بعضی مدارس میدهد اولا آن پول کافی نیست و بواسطه آنهم دچار بعضی اشکالات خواهد شد و همیشه یکنوع اختلافاتی و یک ترتیباتی واقع میشود که نه دولت یک انتفاعی برده و نه برای این مدارس ترتیبی حاصل شده پولی باین ترتیب که دولت پنج مدرسه ابتدائی داشته باشد و ترتیب اینهارا ترتیبی که خودش در نظر دارد تشکیل بددهد گمان میکنم که این مدارس هم منظم بشود و اسباب ترقی مدارس دیگر هم خواهد شد سایر مدارس هم از آنها تأسیسی بگذند که راه تاسیس مدارس متوسطه عالیه برای ما سهل بشود.

رئیس - آقایا مذاکرات رادر کلیات کافی میدانند (گفتند کافی است) .

رئیس - مذاکره در کلیات کافیست رأی میگیریم که داخل در شور مواد بشویم آقایانیکه تصویب میگذند قیام نمایند .

(اکثر نمایندگان قیام نمودند) .

رئیس - باکثیریت تصویب شد ماده اول را بخوانید (ماده اول بعیارت ذیل قرائت شد) .

ماده اول — پنجمدرسه ابتدائی در طهران برای پسران تأسیس میشود که هر یک دارای مشکلاتی باشد و بمخارج هر یک در ماه دویست و پنجاه تومان بود که تمام آنرا دولت میبردازد .

بهجهت — در این مسئله جد دارم که توجه آقایان را جلب نمایم بعایض خودم شصت سال است شروع شده است بناسیس معارف در ایران و تمام توجهی کشده است در طهران بوده است و بهجهت در نقاط دیگر توجهی نشده چون سعی ماتمام از جهت اینکه ابناء وطن خودمان را تربیت کنیم و دولت هیچ تووجهی کشده است در طهران بوده از جهت دیگر نه نمود و آنچه وقایع و حوادثیکه روی داده است تاکنون از عدم توجه دولت بوده است بولایات و ایالات و گویا ولایات و ایالات را جزء دولت ایران ندانسته اند و آنها را وحشی تصور کرده اند و هرچه حوادث که در بعضی ولایات و ایالات روی نموده از جهت بی توجهی دولت بوده است نسبت آن تقاضا که آنها را بهجهت توجه نکرده اند آیا در ولایات ماتقاضا کردیم که دارالفنون باشد بنده که این تقاضا را نکردم دارالفنون در طهران تأسیس شده است مدرسه نظامی هست مدرسه سیاسی هست هم مدارس در طهران تأسیس شده است بنده که این عرض را می کنم برای این است که در این موقع که مدارس ابتدائی شروع میشود جلب کنیم نظر آقایان نمایندگان را که یک عطف نظری بولایات بنمایند و بدانند که آنها هم شرکت در نشر معارف برای این که یک مرکزیت بدھیم پنج مدرسه در طهران تأسیس میکنیم ۴ مدرسه هم در ۴ مرکز ایالت تأسیس شود برای آن که امید وار باشند و برای این که اهالی شهری مجبور نشوند اولادشان را برای تحصیل ابتدائی بخارج بفرستند در مرکز ۴ ایالت چهار مدرسه مفتوح بشود اگر یک مدرسه ابتدائی در شیراز تأسیس شود اهالی و حوالی آنها میتوانند اطفال خودشان را در آن

و از روی یک پروگرام و از روی یک ترتیب صحیحی تدریس بشود و در تحت نظر وزارت معارف باشد که اسباب تشویق متمدن بشود ولی آرزوی بودن در ایالات و ولایات منافق این نیست که امشب مارآی بدهیم که دولت پنج باب مدرسه ابتدائی در طهران و در تحت نظر خودش در بیاورد و محل توجه مخصوص خودش قرار بدهد و از اینجا کم شروع گنند تا بر سر بولایات و ایالات بین اینها هیچ منافق ای نیست کاش تمام پولهایی که از ما میخواستند از این قبیل پولها بوده که واقعاً بیست هزار تومان بلکه صد هزار تومان در راه تحصیل ابناء وطن کم است ولی چیزی که هست باید دید که این همه مدارسی که تا حل داشته هم که اگر دولت بگوید در تحت نظر من نبوده است بنده قبول نمیکنم و بلکه عرض میکنم که بیشترش هم در تحت نظر او بوده است آن شکل که باید برای مملکت نتیجه داشته باشند داشته است بنده موافقم با اینکه این پول باید داده شود ولی شرط اینکه وزیر معارف اطمینان بدهد که بعد از این یک نقشه خواهد کشید که تحصیلات از روی یک ترتیب مین و از روی یک نقشه صحیحی باشد که اسباب ترقی و تکامل ملت و ابناء وطن بشود والا دادن پول و فایده بردن گویا چندان لزومی نداشته باشد پس بنده عرض میکنم که این پول را بنده و قبیکه تصویب میکنم معارف بگویند که خیالاتشان در راه پیشرفت معارف چیست و این پنج مدرسه ابتدائی را بچه شکل اداره خواهد کرد و بچه شکل میتوانند با اطمینان بدهند که این پولی که داده میشود با این مدارس لااقل بعد از چهار سال شاگردی بیرون بساید که بتواند داخل مدارس متوسطه بشود .

رئیس - شما گفتید موافق هستم و از نطقتان معلوم میشود که مخالف بودید .

معاون وزارت معارف - همینطور که مذاکره شد این پنج مدرسه برای طهران است و گویا مخالفی با اینکه عجالتاً پنجمدرسه ابتدائی در تهران دایر بشود نیست اما اینکه این مدارس چه خواهد شد و از برای چه تأسیس خواهد شد برای این است که چون تحصیلات یکقدری نواقصی دارد بتوسط این مدارس که بر ترتیب صحیح رسمی میخواهیم دایر بکنیم رفع بشود مدارسی که امروز هست بلکه بی نتیجه و بیفایده بوده است بجهت اینکه دو سه مدرسه است که یک معاونتی از دولت میشده است اگر چه نمیتوان گفت که ترقیات آن مدارس در تحصیلات اخیلی غایی است ولی با تنسیب این اندازه با این پول هاییکه ممکن بوده است خوب پیشرفت است و این کمک دولت یک چیز کافی نیست خیلی مبلغ جزئی است که واقعاً نمیشود گفت که این پول تا حال این مدارس دارد و حالاً میخواهیم از روی یک پروگرام صحیحی مرتب نماییم چون تا حال بطور منظم و مرتب نبوده است این است که در صدد هستیم یک تحصیلات کاملتری بشود که کم کم مدارس متوسطه و عالیه را بیفتند و باین جهت وزارت معارف صلاح میدانند همانطور که بیشنهاد کرده است مجبوراً باید چند مدرسه ابتدائی تأسیس کرده که اصل اصول ندریس یک اساسی بیندازند و وقتی که تعیین معلمین و قبول معلمین و سایر شرایط آنها کرده است البته امیدواریم

همین نسبتی را که وزارت معارف بطران دارد باید همان نسبت را هم به بلوچستان و سیستان داشته باشد بنابراین تقریر جلب میکنم توجه و کلام محترم را باینکه ما بیانیم پنجمدرسه ابتدائی باز بکنیم برای تهران بسیار کار صحیحی است لکن محدود کردنش بطران صحیح نخواهد بود اولاً پنج مدرسه ابتدائی را برای طهران کافی نمیدانم اقلاً پنجاه مدرسه ابتدائی را برای تهران کافی نمیدانم اقلاً پنجاه مدرسه ابتدائی را باید در تهران دائم شود ولی فعلاً بنده تقاضائی که در اینجا میکنم اینست که چهار مدرسه دیگر اضافه کنیم یعنی ۹ مدرسه باشد چون ما نمیتوانیم آن طوری لازمه که نشر معارف است در ولایات و ایالات بدهم مگر با این ترتیبیکه عرض میکنم اولاً برای اینکه سایر ایالات و ولایات هم یک امیدواری پیدا بگذند و بدانند که ما همه قسم در ترقیات آن ها حاضریم و برای اینکه مرکزیت بدھیم بقوای دولت که مشکل اینجا بنظر بنده میرسد یکی آن که در ولایاتیکه مدارس هست مثل بوشهر که فعلاً مدرسه هست و در آذربایجان هم هست خراسان هم هست در اصفهان و کرمان هم هست همان مدارس را دولت در تحت نظر بگیرد و از روی همین پرگرامی که برای مدارس ابتدائی نوشته میشود رفتار کنند و اهالی هم معاونت خواهند کرد عقیده بنده این است که این ترتیب خیلی اسباب دلگرمی آن ها خواهد شد و مدارس آن ها را شکل همین مدارس ابتدائی در آورند اگر اینکار رحمت دارد اقلاً چهار مدرسه برای چهار ایالت که یکی آذربایجان و یکی شیراز و یکی کرمان است تأسیس بگذند که چهار مدرسه ابتدائی در این چهار نقطه مفتوح شود البته معلوم است دولت اگر بخواهد معاونتی بگذند میتواند بجهت اینکه بدیهی است آنها که ترتیب میشوند میآیند در ادارات دولت برای خدمت و برای آن که ما امیدواری بدھیم بتمام امیدواریهاییکه در تمام نقاط ایران هستند این مدارس را تقسیم بدھیم و از این نقطه تهران تجاوز کنیم و لفظ ایران جایش بگذاریم که میخواهیم ترقی کنیم پنج مدرسه ابتدائی برای طهران چیزی نیست اقلاً باید پنجاه مدرسه ابتدائی در طهران باشد همین مدارس؟ اثناهی هم بهمین مقدار لازم خواهد شد حالاً ماحدقهایی بگذیم برای طهران اقلاً برای ولایات هم آن حد قلیل را در نظر بگیریم و اگر چه یک تعمیلی بر بودجه میشود لکن منفعتش بیشتر از آن مصارف بیفایده است که در سایر ادارات میکنیم و آن وجهیکه از جیزهای بیفایده مصرف میشود صرف این مدارس میشود و این چهار مدرس ابتدائیه را در چهار ایالت افتتاح بگذیم انشاء الله در سال آتیه هم شاید بتوانیم در سایر ایالات و ولایات در مرکز حکومت نشین آن ها یک مدرسه ابتدائی باز بگذیم و برای ایرانیها غیر از این چهار نیست و بنده هم همینطور بیشنهاد میکنم .

افتخار الاعظمن - بنده هیچ نفهمیدم که غرض مخالفت ما تأسیس مدارس است در تهران یا موافقت بودنش در سایر ایالات و ولایات معلوم است این منتهی آرزوی نمایندگان است که در تمام ایالات و ولایات بلکه در تمام قصبات و جاهاتی هم کنجایش دارد و آن جا هم مدرسه ابتدائی باشد

ماند تاز مجلس شورای ملی تصویب شد که سی نفر شاگرد برود بفرنگستان برای تحصیل در آن موقع اوهم داوطلب شد و تصور کرد که جزو این سی نفر شاگرد خواهد شد ولی چون هم از جث سن باید مقتضی باشد وهم میباشد امتحانی بدنه ایشان هم سنشان یک قدری مقتضی نبود و هم برای امتحان حاضر شدند باین ملاحظه جزء این سی نفر ممکن نشد اورا محسوب بدارند ولی بخلافه این که از پیش با وعده داده شده بود و خیلی هم معطل شده بود و واقعاً برختن خیلی مایل است و با آن استعدادی که دارد شاید بعدازدوسال یکنفر کار کن خوبی از برای مملکت تهیه شده باشد و محروم نشده باشد این بود که در ثانی این مسئله پیشنهاد شد کاگر تصویب کنند بطور فوق العاده علاوه بر آن سی نفر برود و مخارج او هم بطوری که برای آن سی نفر تصویب شده است بالتبه پیشتر نوشته شده و تقریباً این مبلغ همان قدری است که میتواند یک نفر در آمریک تحصیل بکند باز هم بندۀ عرض میکنم که در او استعداد فوق العاده است و حد وجهی دارد برای تحصیل اگر تصویب کنند ممکن است که تا دو سه سال دیگر باید مصدر خدمتی بشود چون راجع بتحقیل است و تهیه یک نفر آدم برای کار میشود اگر آقایان نمایندگان تصویب بفرمایند کا و هم برود بآمریک و اضافه شود بررسی نفر و سی و یک نفر بشود عیبی نخواهد داشت در حال این یک مبلغی است که کم نشده است بعد از دو سه سال در مقابل این مبلغ شاید بر گردد و خدماتی بکند و یک نفر کار کنی اینجا از برای مملکت حاضر شود در هر حال وزارت معاف صدری نمی بیند که این مبلغ برای او تصویب شود و برود تحصیل کند.

فایپ رئیس — دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد)

فایپ رئیس — چون کمیسیون بودجه راپورت وزارت معارف را در کرده است حالارا میگیریم برای راپورت کمیسیون بودجه آقایانی که تصویب میکنند.

حاج عزالمک — باید بلایه وزیر رأی گرفت.

فایپ رئیس — تأمل بفرمایید وزارت معارف (۲۵۰) تومان سالیانه تصویب کرده است باصدو پنجاه تومان برای مخارج رفتن حالا باید رای گرفت راپورت کمیسیون بودجه که رد کرده است آقایانی که تصویب میکنند راپورت را یعنی رد میکنند این مبلغ را ورقه کبود میدهند و آقایانی که براپورت کمیسیون بودجه مخالفند و این مبلغ را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد.

حاج سید ابراهیم — بندۀ گمان میکنم که در همان لایه وزارت معارف باید رای گرفته شود بجهة اینکه راپورت کمیسیون بودجه در همه جا فرمی بر تصویب وزارت مالیه است و چون وزارت مالیه علاوه بر سی نفر تصویب نکرده بود کمیسیون بودجه تصویب نکرد پس حالا خوب است برای راپورت زادت معارف رای گرفته شود که تکلیف معلوم شود.

محمد شاهزاده میرزا — خوب است بفرمایید

جلد ۴۹۳ صورت مشرح شب یکشنبه ۱۶ شهر رمضان المبارک ۱۳۲۹

مجلس سه ساعت و ربع از شب گذشته تحت ریاست آقا میرزا مرتضی قلیخان نائب رئیس افتتاح گردید.
صورت مجلس ش جمعه ۱۴ فرایت شدغایبین جلسه قبل بدون اجازه آقا سید محمد باقر ادیب - نیر السلطان - حاج امام جمعه - آقا میرزا یانس غایبین با اجازه آفاسید محمد رضا مساوات حاج آقا دهخدا - آقا میرزا رضای مستوفی - اعتصام الملک آقا میرزا احمد قزوینی - مریض لواعالدوله - آقایانیکه در وقت مقرره حاضر نشده اند حاج سید نصرالله یکساعت و ۲۰ دقیقه دکتر امیر خان ۰۰ دقیقه آقا میرزا ابراهیم ۴۰ دقیقه افتخار الاعظین آقا سید محمد رضای همدانی ۳۵ دقیقه آقا میرزا علی اصفهانی نیم ساعت.

فایپ رئیس — در صورت مجلس ملاحظاتی هست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شدستور امشب کی راپورت کمیسیون بودجه راجع بترجم نظام که از وزارت معارف شرحی نوشته شده است در کمیسیون مذاکره شده قبول نشده است فرایت میشود عین راپورت کمیسیون بودجه بعبارت ذیل قرائت شد) لایحه وزارت معارف راجع به میرزا سید حسین خان مترجم نظام در کمیسیون بودجه مطرح گردید وزارت معارف اظهار داشته اند که چندین مرتبه در خصوص مترجم نظام نسبت بتحقیقاتی که نموده بیشنهاد مجلس شورای ملی شده و بالاخره میخواسته اند جزء سی نفر شاگرد معزی الیه را گسیل دارند چون مخارج در آمریک اضافه از مبلغ مصوبه مجلس بوده سن مشار الیه نیز از سایر محصلین زیاد است وزارت معارف بیشنهاد نموده بودند مبلغ ششصد و پنجاه تومان برای مخارج سه ساله مترجم ذهب تا آمریک بمعزی الیه داده شود پس از مذاکرات کمیسیون بودجه اضافه بر مبلغ مصوبه مجلس در خصوص اعزام سی نفر شاگرد تصویب ننموده و این بیشنهاد وزارت معارف را رد مینماید.

شیوه افی — اگر چه بندۀ در کمیسیون بودجه هست و آنچه هم رای ندادم بواسطه اینکه اشخاصیکه یکقدری زحمت کشیده اند و تحصیل کرده اند با پول خودشان داوطلبانه حاضر شده اند که تحصیلات خودشان را تکمیل بکنند و بیانند خدمت کنند باین آب و خاک نماید اینها را رد گرد و از کار بازداشت اعتقادم اینست که آقای معاون توضیحات بدهند در صورتیکه لازم بدانند گمان میکنم آقایان هم رای بدهند که یک چنین شخص که تحصیلات خودش را تکمیل کند و بر گردد خیلی خوب خواهد بود.

معاون وزارت معارف — همینطوریکه مقدمه مختصری در لایحه عرض شده بود مترجم نظام خیلی پیش یعنی در یکسال و نیم بلکه دو سال پیش از اوایل مشروطه دویم با وعده شده بود که او را بفرستند بفرنگستان یعنی بآمریک که خودشان خیلی میل داشتند آنجا بروند ولی همینطور اینکه

فره راجزو دستور بکنیم یکی راجع بترجم نظام و دیگری راجع بورنه مرحوم آقا سید ریحان الله آقا میرزا ابراهیم خان — بندۀ با این دستور یعنی با تشکیل این مجلس با این دستور مخالفم بندۀ این هیئت راهیست تقییمه میدانم نه اینکه برای تصویب وقطع حقوق به نشینند و برخیزند ما لوایح قانونی داریم که در کمیسیونها مختار که در این چند روزه کنیم از کمیسیونهای مختار که در این چند روزه در این اوقاتیکه ایام متبر که نیست بنشینند ولوایحی را که دارند بگذرانند و راپورت بدهند که جزء دستور شود بلکه انشاع الله مجلس از بیست و چهارم آنطوریکه وضع شده است مشغول کار شده باشد و نباید که مجلس مامجلس قطع و فصل و حذف و تصویب پنج تومان و ده تومان حقوق باشد

ناصر الاسلام — راپورت کمیسیون بودجه راجع بفتح اللخان مجاهد در چند جلسه قبل جزو دستور شده بودو بلا تکلیف ماند و اینکه آقایان نمایندگان میفرمایند که وظیفه ما قانون گذاری است این محل انکار نیست اما مناقفات ندارد بیشنهادهای که از طرف وزراء راجع بیک اشخاص میشود که در راه آزادی زحمات کشیده اند و جان داده اند ضرری ندارد که جزء دستور بشود و تصویب بشود این هیچ مناقفاتی ندارد که مجلس هم بوظیفه خودش عمل بکنند و قانون بگذاردو این راپورت راجع بفتح الله خان مجاهد چنددفعه جزء دستور بوده است و بلا تکلیف مانده است بندۀ خبردارم که در همین طهران فدا کاری کردو شهید شدو یک برادری دارد که تحصیل میکند و معاش او کفاف نمیدهد برای تحصیل او و اگر جزء دستور بشود و تصویب بشود خیلی بموقع است و یکی هم راجع بورنه مرحوم و کیل التجار است نهاینکه نقطه نظر من اینستکه مرحوم و کیل التجار یک و کیلی بوده است که بوظایف و کالت خودش بالتمام رفتار کرده است از اینراه نیست بلکه اولادی دارد که تحصیل مقدماتیش را صحیحاً کرده است امروز شکلی است که اگر مدد معاش باو نرسد بواسطه نداشتن معاش دور نیست که نتواند تحصیل بکنند چون میبینیم که آقایان نمایندگان بجهت معارف و ترتیب تحصیل خیلی تشویق بکنند و هر لایحه که میاید مجلس بدون چون و چرا تصویب میکنند بایستی با شخصیکه جهاتش معین است هم تصویب بکنند اگر میکنند اوراهم یعنی راپورت کمیسیون بودجه راهم جزء دستور بگذارید که تکلیف معلوم شود

رئیس — راپورت کمیسیون بودجه فعلاً قریب ۱۵ عدد است اگر بنا شود که هر کدام از آقایان بخواهند کیکی از آنها را جزء دستور بگذاریم باید تمام مجلس صرف راپورت کمیسیون بودجه باشد لکن ایشراهم باید عرض بکنم که مجلس شورای ملی یک مملکتی وقتی و قدری را صرف این نمیکند که برای یکی پنج تومان تصویب یافذ بکنند یک قانون مهمی راپکنندرا این آنوقت در آخر جلسه هم یک پنج تومانی برقرار کنیم گویامدا که در اینباب کافی باشد (کفتنند کافی است) آقای دکتر حاج رضاخان هم از کمیسیون انتخابات استعفا داده اند در جلسه آنچه که شب بکشنه خواهد بود یکنفر بجای ایشان انتخاب خواهد شد (مجلس چهار ساعت و ربع از شب گذشته ختم شد)